

Les 35 het zinsdeel: het onderwerp, o.
 3 vormen van de persoonsvorm tegenwoordige tijd:
 ik-vorm, t-vorm, meervoudsvorm/n-vorm
 jij/ je (=jij) achter de persoonsvorm: géén t
 de gebiedende wijs = de ik-vorm + uitroepeteken
 Tip: noem de persoonsvorm nooit 'het werkwoord'.

1. Ik doof het vuur. pv.	---> Doof ik het vuur? pv.
2. Piet dooft het vuur. pv.	---> Dooft Piet het vuur? pv.
3. Wij doven het vuur. pv.	---> Doven wij het vuur? pv.

We gaan een beetje goochelen.

Als ik in zin 1 'doven' schrijf, met die n aan het eind, welk ander woord in die zin moet dan ook veranderen om een goede Nederlandse zin te maken?

Want 'Ik doven het vuur' is immers niet goed.

Ja inderdaad, het woordje 'Ik' moet dan ook veranderen.
 Waarin bijvoorbeeld?

In: 'We/Wij', of
 'Piet en ik', of
 'Jullie', of
 'Die dappere meisjes', of
 'Zij/ze, die mensen', of
 'Veel liters water'.

Kortom in een meervoud, want 'doven' hoort bij een meervoud van mensen, dieren, of andere dingen.

Hoort doof/dooft bij een enkelvoud of bij een meervoud?

Zeker, die horen bij een enkelvoud.

Jullie = meervoud. *Jullie doof* het vuur = fout.

Jullie dooft het vuur = fout.

Het woord, of de woorden, die moeten mee-veranderen met de persoonsvorm is het zinsdeel '**het onderwerp**'.

Het onderwerp staat op de tweede plaats van de gewone vraagzin.

De afkorting daarvoor is o.

Waarom '*tweede plaats*' en niet '*tweede woord*'?

Omdat het onderwerp soms uit meer dan 1 woord bestaat.

Twee of meer woorden nemen 'een plaats' in, zoals 'Veel liters water' uit het eerdere voorbeeld op pagina 93.

De persoonsvorm en het onderwerp horen bij elkaar.

Ze zijn als het ware getrouwd, elkaars partners.

de persoonsvorm = eerste woord van de gewone vraagzin
het onderwerp = tweede plaats van de gewone vraagzin

De drie vormen van de persoonsvorm in de tegenwoordige tijd zijn:

1. de ik-vorm
Die hoort bij het onderwerp 'ik'.
2. de t-vorm = ik-vorm + t
Die hoort bij het onderwerp '1 ander dan ik'.
3. de meervoudsvorm/de n-vorm
Die hoort bij een onderwerp dat een meervoud is, een meervoudig onderwerp.

Wie of wat bedoelen we met '1 ander dan ik' die de t-vorm krijgen?

'Eén ander dan ik' kan zijn één persoon/dier/plant/ding: jij/je, u, hij, zij/ze (1 meisje of 1 vrouw, of een ander vrouwelijk woord), het ..1 mens/dier/plant/ding, de ..1 mens/dier/plant/ding, (n)iemand, (n)iets, maar een beetje raar óók: men, iedereen.

Om voortaan ook nog te doen:

Lees een gewone zin of een gewone vraagzin die op papier staat, of laat je die voorlezen.

Zoek daarin de persoonsvorm en het onderwerp.

Geef die aan met verticale streepjes en zet er pv. en o. onder:

Veel liters water /doven/ het vuur.

o.   pv.

]je/jij staat in een gewone zin vóór de persoonsvorm met de t.
Maar, wat gebeurt er als **je = jij** áchter de pv. staat, zoals in een vraagzin?

]ij /dooft/ het vuur.

Doof /jij/ het vuur?

]e /dooft/ het vuur.

Doof /je/ het vuur?

o.   pv.

pv.   o.

]e /doet/ die pet op.

Doe /je/ die pet op?

]ij /doet/ die pet op.

Doe /jij/ die pet op?

o.   pv.

pv.   o.

]ij /aait/ die babyhaai.

Aai /jij/ die babyhaai?

]e /aait/ die babyhaai.

Aai /je/ die babyhaai?

o.   pv.

pv.   o.

Zie je en hoorde je dat de persoonsvorm in die vraagzin dan geen t meer heeft?

Ik schrijf de ik-vorm, als jij of je (=jij!) het onderwerp is en achter de persoonsvorm staat.

Wat als **je = jouw**..1 mens/dier/plant/ding achter de persoonsvorm staat?

Dan schrijven we de t-vorm wel, want

je = jouw..1 mens/dier/plant/ding is natuurlijk niet hetzelfde als jij/je.

Kijk maar:

Jouw hond /biedt/ een bot aan.	Biedt /jouw hond/ een bot aan?
Je hond /biedt/ een bot aan.	Biedt /je hond / een bot aan?
o. pv.	pv. o.

Je hond/ Jouw hond is in 1 woord samen te vatten met hij/zij, en nooit met jij/je.

Maak zelf voorbeeld (vraag)zinnen met je/jij en je/jouw.... .

Maak van de persoonsvorm in de blauwe zin de meervoudsvorm. Hoe luidt dan het onderwerp?

Er valt nog iets te vertellen. De t wordt ook weggelaten als we iemand, heel kortaf, een bevel geven:

Doe dat niet! ik doe

Doof dit vuurtje, verdorie! ik doof

Was je handen! ik was

Ga weg! ik ga

Die wat blafferige manier van praten en schrijven noemen we 'de gebiedende wijs'. Zo'n zin krijgt altijd een uitroepteken.

Ik schrijf en zeg ook altijd de ik-vorm, als ik een bevel geef, als ik iemand iets gebied te doen: de gebiedende wijs.

Hoe voelt voor jou zo'n gebiedende wijs?

Bedenk een paar zinnen in de gebiedende wijs.

Hoe zou je die bevelen vriendelijker kunnen zeggen?

Tip, vooral voor de lesgever:

Noem de persoonsvorm nooit 'het werkwoord'.

Persoonsvorm is een eenduidig begrip. Werkwoord is dat niet.

Werkwoord is immers een verzamelbegrip waar allerlei werkwoordsvormen onder vallen:

persoonsvorm oftewel het verbogen werkwoord, infinitief/hele werkwoord, tegenwoordig deelwoord, voltooid deelwoord.

Met 'persoonsvorm' weet iedereen wat je precies bedoelt.